

Prof. dr hab. Małgorzata Kossowska

Instytut Psychologii, UJ

Kraków, 14.10.2023

Opinia dotycząca dorobku naukowego dra Konrada Bociana
opracowana dla komisji habilitacyjnej w ramach postępowania o nadanie stopnia
doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia

1. Informacje ogólne

Dr Konrad Bocian w 2006 roku uzyskał stopień licencjata w dyscyplinie socjologia w Uniwersytecie Szczeciński, w 2011 roku uzyskał stopień magistra, a w 2026 roku stopień doktora w dyscyplinie psychologia w SWPS Uniwersytecie Humanistycznospołecznym, Wydział Zamiejscowy w Sopocie. W 2012 roku został zatrudniony w SWPS na stanowisku asystenta, a od 2017 roku pracuje tam jako adiunkt. Odbił także dwa podoktorskie staże zagraniczne w University of Kent, Canterbury, UK; w 2019 na stanowisku post-doc, a rok później – wykładowcy (*Lecturer in Psychology*).

2. Ocena dorobku naukowego wskazanego jako podstawa habilitacji

Jako osiągnięcie naukowe Habilitant wskazał cykl 8 (7 pierwszoautorskich) powiązanych tematycznie artykułów poświęconych egocentrycznym zniekształceniom sądów moralnych. W tekstach tych prezentuje badania skupiające się na dwóch źródłach tych zniekształceń: interesie własnym oraz postawach interpersonalnych. Pokazuje wpływ tych zniekształceń na spostrzeganie i ocenę moralności innych ludzi, potencjalne mechanizmy wyjaśniające ów wpływ oraz jego warunki brzegowe. Prace te są efektem dwóch grantów NCN: SONATA i OPUS (oraz jednego o mniejszym znaczeniu jak MINIATURA), których Habilitant

jest / był kierownikiem. Prace zostały opublikowane w najważniejszych pismach z zakresu psychologii społecznej (jak *Journal of Experimental Social Psychology, Personality and Social Psychology Bulletin, Developmental Sciences, Political Psychology*), a także w pismach o charakterze ogólnonaukowym (*Scientific Reports*).

Zaletą prac przedstawionych jako podstawa habilitacji jest wybór ważnego tematu, zidentyfikowanie luk w wiedzy i podjęcie długofalowego programu badawczego nastawionego na poszukiwanie odpowiedzi na pytanie o źródła sądów moralnych i ich wpływ na spostrzeganie i ocenę moralności innych ludzi. Badania są spójne, realizowanie konsekwentne, a kolejne pytania badawcze wynikają wprost z poprzednich badań. Prace są dobrze teoretycznie uzasadnione, badania (głównie eksperymentalne) przygotowane i przeprowadzone z dbałością o zachowanie najlepszych standardów metodologicznych, wybór metod badawczych dobrze przemyślany, a wyniki przeanalizowane z zastosowaniem zaawansowanych technik statystycznych. Badania prowadzone są wedle najlepszych reguł Otwartej Nauki. Wszystko to sprawia, że osiągnięcie naukowe Habilitanta można uznać, za znaczące, mające wpływ na rozwój wiedzy o formowaniu sądów społecznych / moralnych, tym samym na rozwój dyscypliny.

Do ważnych wniosków merytorycznych, jakie płyną z prac Habilitanta zaliczam:

- dostarczenie dowodów na rzecz teorii zakładających, że funkcją moralności jest regulacja relacji, w tym pokazanie, że własny interes (indywidualny) jest źródłem egocentrycznych zniekształceń w sądach moralnych, także u dzieci

- pokazanie, że interes grupowy wpływa na sądy moralne własnych i cudzych zachowań podobnie jak interes indywidualny. Te wyniki uzupełniły ważną lukę w badaniach nad wpływem procesów międzygrupowych na sądy moralne. Habilitant udowodnił, że oceny moralne członków grupy własnej i obcej zależą od sposobu, w jaki ludzie identyfikują się z

własną grupą (bezpieczna identyfikacja vs. defensywna) oraz tego, czy oceniane działania służą interesom własnej grupy.

- pokazanie, że sądy dotyczące moralnego charakteru mogą ulegać zniekształceniom pod wpływem postaw interpersonalnych. Oznacza to, że pozytywna (vs. negatywna) postawa będzie zwiększać (vs. zmniejszać) oceny moralne charakteru ocenianej osoby (zjawisko to nazwano efektem czystego lubienia lub zniekształceniem lubienia). Pokazanie także, że mechanizmem, który tłumaczy wpływ postaw na sądy moralne, jest wzrost (vs. spadek) lubienia w stosunku ocenianej osoby, a nie nastrój (pozytywny vs. negatywny).

- pokazanie, że istnieją strategie (Habilitation przetestował dwie z nich – edukację na temat efektu czystego lubienia oraz konieczność uzasadnienia własnych ocen), które mogą ograniczać efekt czystego lubienia

Ważne, że wyniki te mają nie tylko znaczenie dla rozwoju teorii na temat sposobu oceny ludzkiej moralności, ale mają także walor praktyczny. Mogą bowiem stanowić podstawę opracowywania interwencji zmniejszających wpływ egocentryzmu na sądy o moralności innych ludzi, a tym samym redukować zniekształcenia pojawiające się w tych ocenach i je nieco obiektywizować.

Biorąc to wszystko pod uwagę, uważam, że osiągnięcie naukowe przedstawione mi do oceny spełnia wymogi ustawowe podstawowe dla habilitacji – twórczego wkładu do wiedzy.

Do mocnych stron prac habilitanta (prócz tych wymienionych powyżej) mogę zaliczyć także:

- wybór ważnego, a przy tym mało poznanego tematu;
- podejście łączące różne tradycje badań psychologicznych (społeczne poznanie, psychologia relacji międzygrupowych, psychologia rozwojowa);
- dobre intuicje badawcze;
- bardzo ambitny plan badań

- interesujące wyniki badań, prowadzonych z pełnym rygiorem metodologicznym
- praca w zespołach badawczych – współpraca z badaczami krajowymi, zagranicznymi, o różnych stopniu zaawansowania naukowego

3. Dodatkowe osiągnięcia

Habilitant zwraca uwagę na trzy dodatkowe osiągnięcia, których nie wlicza do osiągnięcia będącego podstawą habilitacji. Pierwsze, to prace nad wpływem używania zdrobnień w języku polskim na poznanie, nastrój i decyzje konsumenckie (pokazał na przykład, że użycie zdrobnień prowadzi do obniżenia wartości ocenianego obiektu, niezależnie od jego postrzeganego rozmiaru i wagi). Drugie, to prace nad wpływem obserwacji bólu innych ludzi na emocje poczucia winy, wstydu i smutku (tu np. pokazał, że poczucie winy ulega obniżeniu po obserwacji bólu innej osoby). Trzecie, to prace w dużych, międzynarodowych zespołach, których zadaniem była próba replikacji najważniejszych badań z obszaru psychologii. Szczególnie prace prowadzone w tym ostatnim obszarze uważam, za **bardzo ważne** w aktywności Habilitanta. Przyczyniają się bowiem do poszerzenia aktualnej wiedzy na temat wielkości problemu kryzysu replikacyjnego w psychologii i kondycji całej dyscypliny.

4. Dorobek naukowy w liczbach

Doktor Bocian opublikował 25 tekstów (w tym 21 tekstów po doktoracie), w tym większość w znakomitych pismach z zakresu psychologii społecznej (*Scientific Reports, Political Psychology, Personality and Social Psychology Bulletin, Journal of Experimental Social Psychology, Developmental Science, Social Development, Social and Personality Psychology Compass, Plos One, European Journal of Social Psychology, Advances in Methods and Practices in Psychological Science*). Indeks Hirscha 8, liczba cytowań (bez autocytowań) 1196, według bazy *Scopus*. Biorąc te dane pod uwagę trzeba uznać, że dorobek Habilitanta jest

spory, anglojęzyczny, a dane bibliometryczne wskazują na dobry wpływ jego dokonań na rozwój nauki. Publikacje lokowane są w dobrych i bardzo dobrych pismach zagranicznych. Trzeba zwrócić uwagę, że Habilitant jest pierwszym autorem aż w 18 publikacjach.

5. Przygotowanie do roli samodzielnego pracownika naukowego

Dr Bocian kierował grantami NCN (SONATA, OPUS, MINIATURA), był wykonawcą w grantach NCBiR, Maestro NCN i Mistrz FNP. Otrzymał także międzynarodowy grant SEEDCORN przyznawany w procedurze konkursowej przez *European Association of Social Psychology*. Habilitant ma więc znakomite doświadczenia w kierowaniu poważnymi grantami badawczymi oraz spore doświadczenie w realizacji zespołowych przedsięwzięć naukowych.

Habilitant brał udziału w wielu ważnych międzynarodowych przedsięwzięciach (projekty wielo-labowych replikacji), które pozwalają na nabywanie kompetencji badawczych młodym uczonym. Uczestniczył w stażach podoktorskich. Był aktywnym uczestnikiem wielu konferencji, także zagranicznych.

Aktywność organizacyjną i dydaktyczną trzeba uznać za adekwatną (prowadził zajęcia dydaktyczne z zakresu psychologii, wypromował prace licencjackie i magisterskie, pracował w charakterze promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim). Współorganizował dwie konferencje – jedną krajową, jedną międzynarodową. Jest edytorem pomocniczym i członkiem zespołu redakcyjnego w *Social Psychological Bulletin* oraz *European Journal of Social Psychology*. Był recenzentem kilkudziesięciu artykułów w pismach naukowych. Zasiadał także w gremiach eksperckich i recenzenckich instytucji grantowych (NCN, NAWA).

Konkluzja

Dorobek naukowy zgłoszony do osiągnięcia naukowego oraz pozostały dorobek naukowy i działalność dydaktyczno-organizacyjna doktora Konrada Bociana w pełni

odpowiada warunkom ustawowym i spełnia kryteria zawarte w stosownym rozporządzeniu.
Dlatego w pełni popieram wniosek Konrada Bociana o nadanie mu stopnia doktora
habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia i wnioskuję o
dopuszczenie go do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego

ENIGMA

Podpisany elektronicznie przez
Małgorzata Kosowska
14.10.2023
13:41:24 +02'00'